

НАУКОВЕ ЖИТТЯ

Т.А. Космеда

ХРОНІКА

Харківські викладачі на ювілеї україністики в Познанському університеті імені Адама Міцкевича (Польща)

4–5 листопада 2011 року в Познанському університеті відбувся форум українців – Перший науковий семінар, присвячений 20-річчю україністики.

У роботі семінару взяли участь понад 30 учених з України (Київ, Луцьк, Львів, Дрогобич) і Польщі (Краков, Вроцлав, Люблін, Щецин і Познань).

Відкрив науковий семінар заступник декана факультету неології Познанського університету, який привітав учасників і побажав плідної роботи. З вітальним словом виступив і директор Інституту російської філології професор Анжей Сітарський, який стисло розповів про найближчі перспективи україністики в Познанському університеті. Далі слово надали керівнику кафедри україністики професорові Тетяні Космеді, яка репрезентувала членів кафедри і наголосила на їхніх наукових досягненнях і навчальних обов'язках, указала, що докладна інформація про досягнення кафедри, її історію, види діяльності міститься у книзі «Кафедра україністики: перспективи, сьогодення, минуле (до 20-річчя заснування)» (2011, 96 с.). Це наукове видання здійснено за редакції професорів А. Сітарського і Т. Космеди, його авторами-укладачами стали А. Сітарський, Т. Космеда, М. Четирба, А. Хранюк, Р. Купідур, Л. Малєцький та деякі випускники, зокрема Д. Поваловська, Ф. Качмарек. Названу брошуру отримав у подарунок кожний учасник семінару.

Після цього почалося Пленарне засідання, що проходило під керівництвом професора Т. Космеди. Лінгвістичні доповіді виголосили Оксана Таран (Харків), Віра Сліпецька (Дрогобич) і Тетяна Космеда (Познань–Дрогобич). У цих наукових розвідках йшлося про мовлення українців, що актуалізує давнє минуле, зафіксоване в міфах, і сьогодення, відбите в жаргонній лексиці (О. Таран), зокрема йшлося про вербалізацію негативних емоцій, репрезентовану в давніх мовленнєвих жанрах прокляття (В. Сліпецька), а також про сучасну риторичку українців, що виражається порушенням мовної норми для посилення експресії, створення комічного ефекту за допомогою моделювання мовної гри: йшлося про конкретні механізми породження мовної гри, заснованої на чиннику українсько-російського і російсько-українського білінгвізму (Т. Космеда). Доповідачі проектували мовленнєвий матеріал не лише на факти української мови, але й порівнювали їх зі свідченнями польської, російської і англійської мов, що значно посилювало вагомість цих наукових студій.

Із доповідями, що репрезентували літературознавчу науку, виступили професор Галина Корбіч (Познань), Марія Кавецька (Люблін) і Василь Саган (Харків). Вишуканою академічністю вирізнялася доповідь Галини Корбіч, предметом якої стали українсько-польські взаємини, що віддзеркалені в українському літературно-критичному дискурсі кінця ХІХ – початку ХХ ст., що здійснювалося крізь призму імагології. Українську барокову прозу в контексті європейської літератури докладно розглянула М. Кавецька. Надзвичайно емоційно й експресивно була виголошена ретроспективна доповідь В. Сагана про поширеність польського поетично-пісенного слова в Харкові, що вдало ілюструвалася поетичними текстами, які були продекламовані із великою майстерністю, що яскраво засвідчило зацікавленість українців польською культурою.

Усі доповіді, виголошені на Пленарному засіданні, викликали низку запитань і жваво обговорювалися.

Приємною подією наукового семінару було те, що його відвідав Посол України в Польській Республіці Маркіян Мальський, який побажав усім успіхів, наголосив на тому, що україністика в Познанському університеті імені Адама Міцкевича має гарні традиції і вважається однією із найсильніших у Польщі.

Не менш активне обговорення доповідей простежувалося і на секційних засіданнях. Працювало чотири секції – «*Викладання української мови як іноземної: актуальні проблеми*» (Олександра Антонів – Львів; Оксана Баранівська – Краків; Анна Хранюк – Познань; Ніна Станкевич – Львів); «*Українська граматики: проблеми і перспективи*» (Пшеміслав Йозвікевич – Вроцлав; Поліна Ткач – Харків; Оксана Халіман – Харків); «*Лінгвокультурологія і міжкультурна комунікація*» (Юлія Лебеденко, Яна Василенко – Харків; Лукаш Малецький – Познань; Марія Четирба – Познань; Ірина Левчук – Луцьк; Тетяна Осіпова – Харків; Гелена Сойка-Мажталерж – Вроцлав; Оксана Ерделі – Познань; Ірина Капанайка – Дрогобич; Богдана Юськів – Львів). У секції «*Українська культура і література в контексті сучасної Європи*» виступили Марта Абазурова (Познань), Сільвія Войтович (Вроцлав), Рішард Купідур (Познань), Юлія Купідур (Люблін), Анна Горнятко-Шуміловіч (Щецин), Марта Мельник (Львів), Альберт Новацький (Люблін).

Учасники конференції обговорювали окремі аспекти викладання української мови як іноземної, ділилися власним досвідом, порушували проблемні питання, що стосуються культурологічної складової навчального процесу (О. Атонів, А. Хранюк), розвитку у студентів креативності (Н. Станкевич), ролі перекладу (О. Баранівська).

Граматики зосередили увагу на вияві категорії оцінки у формах українського відмінка (О. Халіман) і синтаксичних конструкціях із значенням преференційності (П. Ткач). Комп'ютерну термінологію української мови схарактеризував П. Йозвікевич, виокремивши складні питання її кодифікації.

Найбільш активно обговорювалися проблеми, пов'язані із дослідженням конкретних концептів: *дім* (Ю. Лебеденко, Я. Василенко), *страх* (Л. Малецький), *жінка* (М. Четирба); комунікативної лінгвістики

– вербальної (І. Левчук, О. Ерделі) і невербальної (Т. Осіпова); окрім того, аналізувався публіцистичний дискурс (Г. Сойка-Мажталерж, І. Капанайко) і українська паремійна картина світу (Б. Юськів, М. Четирба, Т. Осіпова).

Об'єктом досліджень, пов'язаних із аналізом окремих аспектів діяльності українських творчих особистостей, діячів культури, релігії, історії, літератури, стали М. Коцюбинський і В. Винниченко (Р. Купідур), А. Шептицький (С. Войтович), Р. Купчинський (М. Мельник). Сміливі спроби окреслення «обличчя» української літератури загалом зробили А. Новацький та А. Горятко-Шумілович; про роль жінки в історії Східної Галичини в 1889–1939 рр. доповідала Ю. Купідур. А важливу роль метричних книг для наукових досліджень із ономастики схарактеризувала молода дослідниця М. Абазурова.

Отже, було заслухано 29 доповідей. Констатувалося, що всі доповіді підготовлено на належному науковому рівні, у них відображені актуальні питання україністики, зіставного мовознавства і літературознавства, історії літератури, літературної критики, прагмалінгвістики, лінгвокультурології, лінгвоконцептології, міжкультурної комунікації, риторики, граматики, методики викладання української мови як іноземної. Усі доповіді рекомендовано до друку у спеціальному збірнику наукових праць, що буде виданий у 2012 році. Учасники конференції відзначили високий рівень її проведення і висловили подяку керівництву закладу й організаторам.

Було прийнято ухвалу, щоб науковий україністичний семінар проводити в Познанському університеті імені Адама Міцкевича регулярно раз на два роки. Висунуто кілька пропозицій щодо проблематики Другого наукового семінару, зокрема висловлено слухну думку, що 2013 рік буде особливий, оскільки відзначатиметься 100-річчя від дня народження М. Коцюбинського; у зв'язку із цим доречно було б наступний науковий семінар присвятити цій знаменній даті; окрім того, учасники семінару вважають за доцільне в межах семінару провести Круглий стіл, присвячений обговоренню концепції нового підручника української мови як іноземної.

Господарі запропонували учасникам семінару культурну програму, що складалася із товариської зустрічі, де в затишній обстановці продовжилася жвава дискусія; гості отримали задоволення й від екскурсії по визначних місцях Познані.

*Доктор філол. наук,
професор Т. Космеда*